

BOTOS MÁTÉ Suum cuique

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem „A magyar arisztokrácia történelmi szerepvállalásai a XX. században” címmel tudományos konferenciát szervezett 2015 tavaszán. A több tudományágat – politológusokat, szociológusokat, történészeket – felvonultató rendezvény célja az volt, hogy bemutassa: a magyar történelem legújabb kori szakaszában is elválaszthatatlan a nemesség, szimbolikus jelleggel ezen belül a főrendek története a magyar nemzet történetétől.

A francia forradalom első és legfőbb ideológusa, Sièyes abbé hírhedt röpiratában („Mi a harmadik rend?”) azt vezette le a többségi elv és a népszuverenitás fogalmának sajátos értelmezésével, hogy az a nemzet tagja, aki a közösséget alkotó döntő többség akaratával azonosul. Mivel az arisztokraták (és a papság) egy része szembehelyezkedett a többségi akarral, így ők kizárták magukat a nemzetből.

Ezt az elvet érvényesítette a magyar progresszió is a 19. század végén, ezt képviselték a magyar polgári radikálisok, a szociáldemokraták és a kommunisták is. Az 1945-ben bekövetkező sorsforduló nemcsak a monarchiát szüntette meg, hanem azt a társadalmi réteget is elkezdte felszámolni, amely annak legfőbb támasza volt korábban. Az 1947-ben és 1948-ban bekövetkezett tragikus változások a magyar belpolitikában végleg elvették annak lehetőségét, hogy az arisztokrácia megőrizhesse legalább erkölcsi, kulturális elit szerepét. Hiszen részben üldöztetést szenvedve, részben a hazáért életét áldozva, részben elúztatva, de épp ezért teljes mértékben azonos sorsot örökölt a nem nemesi társadalommal. A 20. század számos megpróbáltatása ellenére

azonban a magyar arisztokrácia meg-megújuló jelleggel igyekezett visszakapcsolódni a nemzeti modernizációhoz és kivenni részét a társadalmi-gazdasági-erkölcsi felemelkedés programjából.

A század során egyre gyakrabban megjelenő bírálatok, amelyek a tekintélyelvű társadalmat, majd a lefele nivelláló demokráciát egyaránt érintették, a hazánkban maradt vagy ide 1990 után visszatelepülő arisztokrácia tagjai számára lehetővé tették, hogy megpróbáljanak az érdemeken alapuló új társadalmi rend, és annak elitje, a meritokrácia vezető erejévé emelkedni. A jövő a múltból merít, és ebben az arisztokrácia történelmi szerepvállalásai rendkívül fontos, szimbolikus példák voltak és lesznek.

Magyarországon a nemesség 20. századi sorsfordulóinak történelmi-szociológiai feldolgozására nem történt átfogó kísérlet. Természetesen vannak olyan kutatók, akik úgy gondolják, hogy ezt a fontos témát fel kell dolgozni és ebből a szempontból nagyon megnyugtató, hogy a Magyar Történelmi Családok Egyesülete mellett a tudományos-szakmai közösség időről időre rendszeresen jelentkezik tanulmányokkal.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Társadalomtörténelmi Kutatócsoportja egyik kiemelt területe az elitkutatás. Ebből az arisztokrácia és a főrendek történetének feltárása az, amely – más műhelyekkel, kutatói érdeklődésekkel összekapcsolódva – lehetővé tette, hogy egy reménybeli sorozat első tudományos konferenciája létrejöhetett. Ezekből az ott elhangzott előadásokból közlünk most néhányat, bízva abban, hogy a jövőben az ilyen publikációk száma gyarapodni fog.

